

terre. Que erāt regna terre? Regna idolorum: Regna demoniorū fracta sunt. Regnabat Saturnus in multis hoīb⁹: vbi ē regnuz ei⁹? Regnabat Mercurius in multis hoīb⁹: vbi est regnū eius? Fractū est: redacti sūt illi in regnū christi: in qb⁹ ille regnabat. Regnū Eleneris q̄le erat karthaginū: vbi nūc est regnū celeste: Lapis ille fregit oīa regna terrarū: lapis p̄cisus de monte sine mambus. Quid est p̄cisus de mote sine mamb⁹? Natus de gēte iudeorum sine ope hoīm. Dēs enī q̄ nascunt: de ope maritali nascunt: ille de v̄gine natus: sine manibus nat⁹ est. Per manus enī op⁹ humanum significat. Quo manus hūane nō accesserūt: Tūc maritalis amplexus nō fuit: fetus tūc fuit. Natus est q̄ de mote sine manibus lapis ille: creuit: et crescēdo fregit oīa reḡ terrarū. Fact⁹ est aut̄ mōs magn⁹: et impleuit vniuersam faciē terre. Hec ē ecclia catholica: cui vos cōdicare gaudete. Illi aut̄ q̄ nō ei cōmunicāt: q̄ p̄ter ip̄m montē adorant et laudāt deū: nō exaudīūt ad vitam eternā: et si ad q̄dam t̄palia exaudīāt. Nō sibi q̄ blandiāt: q̄ eos in q̄busdam exaudit deus. Nam et paganos exaudit in quibusdam. Nonne clamāt pagani ad deū: et pluit. Quare? Quia facit solē suū oriri super bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Noli q̄ gloriari pagane: quia te clamante ad deū pluit deus: q̄ sup iustos et iniustos pluit. Audiuit te ad t̄palia: nō te audit ad eterna: nisi in mote scō ei⁹ adoraueris. Adorate dñm in mote scō ei⁹: qm̄ sanct⁹ ē dñs deus noster. Hec de psalmo sufficiāt caritati v̄re: q̄tum dñs donauit locuti sumus. Ecce quicqd loq̄mur in noīe dei: qm̄ dei est loquentis p nos: imber dei est: videte vos qual terra sitis. Nā qm̄ pluuia venit sup terrā: si bona terra est: fruct⁹ bonos parit: nā si mala terra est: spinas parit: pluuia tñ dulcis est: et sup fructus et super spinas. Qui istis v̄bis auditis: peior sc̄tus fuerit: et spinas de pluuia generauerit: ignes speret: pluuia nō accuset. Qui aut̄ melior factus fuerit: et fruges de bōa terra generauerit: horreū speret: pluuia laudet. Aut qd sūt nubes: aut qd ē pluuia: nisi dei misericōdia omīa faciētis circa eos q̄s diligit: et quib⁹ donauit: vt ab eis diligat.

Explicit Tractatus de ps̄. XCVIII.

Incipit Tractatus de ps̄. XCIX.

Psalmi fratres cū cantaret: audistis: breuis est nec obscurus: quasi securitatem dederim ne labores timeatis. Videamus tñ attentius: et quanto liberius: tātō diligentius: quid sibi velint caipa que apte sonant: vt q̄stū dñs donare dignat: spūalī intelligat. Vox dei quolibet organo sonās: tamē vox dei. Regis enī delectat aures eius nisi vox ei⁹. Nam et nos cuz loq̄mur: tunc eū delectamur: cū ip̄e de nobis loquitur. Psalmus in confessione sic inscribit. Hic ē titulus ei⁹. Psalmus in cōfessione. Pauci versus sūt: magnarū rerū grauidi: pariant semina in cordibus v̄ris: vt paret horreū messis dominice. Psalmus iste in cōfessione h̄ nob̄ iubet: ad h̄ nos hortat: vt iubilemus deo: Nec hortat velut aliq̄ vnū angulū fre: aut vnā aliquā habitationē: q̄gregationē v̄e hoīm: sed quia vbiq̄ nouit se seminasse b̄ndictionē: vndiq̄ exigit iubilationē. Jubilate q̄ deo vniuersa terra. Nūqd̄ mō vocem meā audiuit vniuersa terra: Et tamen hanc vocē audiuit vniuersa terra. Nam iubilat dño vniuersa terra: et qd̄ adhuc non iubilat: iubilabit. Pertendens enī benedictio incipiente ecclia ab hierlm̄ p̄ oēs gentes: impietatem vbiq̄ p̄sternit: pietatem vbiq̄ cōstruit: et mixti sunt boni mali: et mali p̄ omnem terrā: et boni p̄ oēm terram. In malis murmurat oīs terra: in bonis iubilat oīs terra. Quid est q̄ iubilare? Adultū enī nos attentos facit ad h̄ v̄bū et p̄ntis psalmi titulus: q̄ inscribit in cōfessione. Quid ē in cōfessione iubilare? Et alter⁹ cuiusdā psalmi sentētia dicens: B̄tus p̄ls qui intelligit iubilationē. Profecto magnus aliqd̄ ē: h̄ qd̄ intellectū: beatos facit. B̄ns q̄ de⁹ n̄r̄ beatificator hoīm det mihi intelligē qd̄ dicaz: det vobis intelligere qd̄ audit. Beatus p̄ls q̄ intelligit iubilationē. Curramus q̄ ad hanc beatitudinē: intelligam⁹ iubilationē: nō eā sine intellectu fundam⁹. Quid op⁹ ē iubilare: et nō obtemperare huic psalmo dicenti: Jubilate deo oīs terra: et nō intelligere iubilationē: vt vox n̄ra sola iubilet: et cor nō iubilet: Sonus enī cordis intellectus est. Qd̄ nostis dicitur⁹ suz: Qui iubilat nō v̄ba dicit: sed sonus qd̄az est leticie sine v̄bis: Vox est enī animi diffusū leticia: q̄stū pōt exp̄mentis affectuz nō sensum cōphendētis. Gaudēs hō in exultationē sua: ex v̄bis q̄busdā q̄ n̄ p̄nt dici et intelligi: erupit in vocē quādā exultationis

sine vobis: ita ut appareat cum ipsa voce gaudere quod dicitur: si quasi repletus nimio gaudio si posse vobis explicare quod gaudet. Annuadvertite hoc in eis qui cantant etiam non honeste. Non enim talis erit iubilatio nostra quam illorum est. Nos enim in iustificatione iubilare debemus: illi autem iubilant in iniquitatem. Itaque nos in confessione: illi in confusione: Amen ut si quod dico intelligat: immo recordamini rem cognitam: maxime iubilant qui aliquid in agris operantur: copia fructuum locuti: vel messorum: vel vindemiatores: vel aliquos fructus metentes: et ipsa fecunditate terre et feracitate gaudentes exultando cantant: et inter cantica que verbis enunciant inserunt voces quasdam sine verbis in elatione exultantis animi: et hec vocatur iubilatio. Si quis forte propterea non recognoscit: quia nunquam advertit: advertet de cetero. Atque utinam non inveniatur quos advertat: ne deus inveniatur quos eternat. Sed tamen quia non desunt nasci spiritus: in male exultantibus: advertam iubilationem improbandam: et offeramus deo iubilationem coronandam. Quia ergo nos iubilamus: Quia laudamus quod dici non potest. Attendamus enim universam creaturam terre: mare et celum: et omnia que in eis sunt: Attendimus singula habere origines et causas suas: seminum vini: nascendi ordinem: permanendi modum: intereundi decessum: currere volumina seculorum: sine ulla perturbatione stellas volui quodammodo ab oriente in occidentem: pagere cursus annorum: videmus dimensiones mensuram: distensiones horarum: in quibus omnibus nescio quid inuisibile quod spiritus vel anima dicitur inesse omnibus animantibus ad appetendam voluptatem: fugiendamque molestiam: ad preservandam incolumitatem suam: vestigiis quod dicitur unitatis inesse etiam homini communi quod dicitur cum angelis dei: non cum pecoribus: sicut esse: vivere: audire: videre et cetera: sed quod intelligat deum quod ad mentem proprie pertineat: quod sicut oculum album et nigrum: ita equitatem iniquitatemque discernat. In hac tota consideratione creature quae nominare utcumque et percurrere potuimus: interroget se anima: quae fecit haec omnia: Quis creavit haec: Quis tepaz: Quid sunt ista quae consideras: Quid tu quae consideras: Quis ille quae fecit consideranda et considerantem: Quis est iste: Dic illi: ut dicas illi: cogita illi. Potes enim aliquid cogitare: et forte non potes dicere: nullo modo aut poteris dicere quod non potueris cogitare. Ergo cogita illi: postquam dicas illi: et

cogites illi: accede ad illi. Quod enim vis bene videre ut habeas quod loquaris: accedis ut inspicias: ne forte videndo longe fallaris. Sed ut oculi ista corpora: sic ille mente conspiciatur: corde attendis et vides. Et ubi est cor ubi ille videat: Beati ait mundicordes: quoniam ipsi deum videbunt. Audio: credo: ut possim intelligo corde videri deum: nec posse nisi mundo corde conspici: sed audio aliam scripturam: Quis gloriabitur castum se habere cor: Aut quis gloriabitur mundum se esse a peccato: Attendi ergo universam creaturam quantum potui: corporalem animadverti in celo et in terra: spirituales autem in meipso qui loquor: quae membra vegeto: quae vocem intendo: qui linguam moueo: qui verba pronuncio: sensusque discerno. Et quoniam comprehendendo me in me: Tamen ergo possum quod supra me pronuntio: tamen cordi humano visio dei: Et inde dicitur quodam operatio mundandi cordis: hoc dicitur a scriptura: Para ubi videas quod amas antequam videas. Audito enim deo et noie eius: cui non dulce est quod audit: nisi ipso multum remoto: multum longe factus: Quoniam ecce inquit: qui longe faciunt se: a te bibunt. Sequitur. Perdidisti omnem quae fornicat abs te. Nobis autem quod dicitur: Quia illi longe: et ideo in tenebris: et ita fauciatis oculi in tenebris: ut lumen non solum non desiderent: sed etiam perborrescant: nobis in longinquo invenis quod dicitur. Accedite ad deum et illuminamini. Ut autem accedat et illumineris: displiceat tibi tenebre tuae: damna quod es: ut merearis esse quod non es. Es iniquus: et debes iustus: Non quod iusticiam percipiturus es: si adhuc tibi placeat iniquitas. Lotere illam in corde tuo: et munda: expelle illam de corde tuo: ubi vult habitare quem vis videre. Accedit ergo utcumque anima humana interior homo recreatus ad imaginem dei: qui creatus est ad imaginem dei: qui tanto erat longe factus: quanto ierat in dissimilitudinem. Non enim locorum intervallum acceditur ad deum: aut receditur a deo. Dissimul factus: longe recessisti: simul factus prime accedis. Unde quod nos vult accedere deus faciens primo siles ut accedamus. Estote autem sicut pater vester qui in celis est: qui solem suum oriiri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Dilige diligere inimicum: si vis cauere inimicum. In quantum autem in te caritas crescit: efficiens te et reuocans te ad similitudinem dei prendit usque ad inimicos: ut sis ei similis qui facit solem suum oriiri non super bonos tantum: sed super bonos et malos: et pluit non super iustos tantum: sed super iustos

z iniustos. Quantū accedis ad similitudi-
nem: tantū pficis in caritate: z tanto inci-
pis sentire deū. Et quē sentis: q̄ veit ad te:
an ad quem tu redis: Nā ille nūq̄ discessit
a te. Recedit a te deus: cum tu recedis a
deo. Presentia sunt cecis oīa sicut vidēti-
bus. Uno loco stās cecus z vidēs hīdem
formis rerū vterq̄ circūfundit: ille est p̄ns
reb⁹: ille absens. Ex duob⁹ vno loco stan-
tibus vnus est p̄ns: al⁹ absens: nō reb⁹ ip-
sis ad alterutrū accedentib⁹: z ab altero re-
cedentibus: sed p̄pter dissimilitudinē ocu-
lorū suoz. Ille q̄ cecus dicit: qz extinctus
est ibi qd̄ contemplari solet luci cuncta ve-
stienti: frustra est p̄ns reb⁹ q̄s nō videt: im-
mo rectius absens: q̄ p̄ns dicit. Ubi enī
nō est sensus ei⁹: recte dicit absens. Hoc ē
enī absentē esse: sensu abesse. Sic z de⁹ vbi
q̄ p̄ns est: vbiq̄ tot⁹. Sapia eius attingit
a fine vsq̄ ad finē fortiter: z disponit omīa
suauiter. Qd̄ autē de⁹ p̄r: h̄ verbū ei⁹: z sa-
piētia ei⁹: lux de luce: de⁹ de deo. Quid q̄
optas videre: Nō est a te lōge qd̄ vis vide-
re: Ap̄tus dicit z qd̄em nō lōge positū ab
vnoquoq̄ n̄m. In ip̄o enī viuim⁹ z moue-
mur z sum⁹. Quāta q̄ miseria est lōge esse
ab eo qui vbiq̄ est: Esto q̄ simul pietate et
diligens cogitatio: qm̄ inuisibilia eius p̄
ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt. Ea q̄
facta sunt intueri: mirari: quere auctores.
Si dissimul sis repelleris: si simul exultabis:
z cū accedere cepis simul: z p̄sentis dicere
deum q̄stum in te caritas crescit: qui z cari-
tas deus est: senties qd̄dam qd̄ dicebas: z
nō dicebas. Nā enī q̄ sentiret: dicere te pu-
tas: deum incipis sentire: z ibi sentis dici n̄
posse qd̄ sentis. Cum autē ibi didiceris di-
ci non posse qd̄ sentis: tacebis nō laudab.
Ergo mutus eris in laudib⁹ dei: z gratiaz
actiones nō reddes ei q̄ voluit se notū tibi
facere: Laudabas cū q̄reres: silebis cū in-
ueneris: Nullo pacto nō eris ingrāt⁹. De-
betur honor: debet reuerentia: debet ma-
gna laudatio. Attende te qui sis terra z ci-
nis: vide q̄s meruerit qd̄ videre. Uide q̄s:
quid: homo deum. Agnosco non merituz
hoīs: sed misericordiaz dei. Lauda q̄ miserātē.
Quō inq̄s laudabo: Adodicū ip̄m quod
sentire possum ex pte in enigmate p̄ specu-
lum iam explicare nō possum. Audi ergo
psalmū.

Alia fra
to domino

Expositio psalmi.
Iubilate deo omnis terra.
Intellexisti iubilationem oīs ter-
re: Si iubilas: dño iubila: noli iu-

bilationē tuā in alias atq̄ alias res diuide-
re. Postremo cetera dici possunt vtcūq̄:
ille solus est ineffabil qui dixit et facta sunt
omīa: dixit: z facti sumus: sed nos cum di-
cere nō possumus. Verbu⁹ eius quo dicti
sumus: filius eius est: vt a nobis vtcūq̄ in
firmis diceret: infirmus fact⁹ ē. Iubilatoz
p̄ vbo possumus dicere: v̄bū p̄ verbo nō
possum⁹. Jubilate q̄ deo oīs terra. Ser-
uite dño in iocūditate. Oīs seruitus
amaritudine plena est: omēs cōditio ob-
ligati z fuiunt z murmurāt. Nolite timere
illius dñi fuitatem: non erit ibi gemit⁹: nō
murmur: nō indignatio. Nemo se petit in-
de venalē: qz dulce est qd̄ redempti omēs
sumus. Magna felicitas est fratres esse in
ista domo magna fuū: z si cū cōpedibus.
Noli timere fūe compedite: cōfiteri dño.
Meritis tuis attribue cōpedes tuas: con-
fiteri in cōpedibus tuis: vt inter ornamen-
ta stant. Nō frustra: nec sine exauditione
dictū est: Intret in cōspectu tuo gemit⁹ cō-
peditozū. Seruite dño in iocunditate. Li-
bera fuitus est apud dñm: libera fuit⁹ vbi
nō necessitas: sed caritas fuit. Clos inq̄t ī
libertatem vocati estis fratres: tantū ne li-
bertatem in occasionē carnis detis: si p̄ ca-
ritatem spūs fuit inuicē. Seruum te cari-
tas faciat: qz liberū te veritas facit. Si mā-
seritis inq̄t in v̄bo meo: vere discipuli mei
estis: z cognoscetis veritatē: z veritas libe-
rabit vos. Simul es fuus z liber: seru⁹ q̄a
factus es: liber qz amaris a deo a quo fa-
ctus es: immo etiā inde liber: qz amas euz
a quo factus es: noli fūire cum murmure.
Non enī id agūt murmura tua: vt non ser-
uias: sed vt malus fuus fuas. Seru⁹ es
dñi: libertus es dñi: non te sic q̄ras manu
mitti: vt recedas de domo manumissoris
tui. Seruite dño ī iocūditate. Plena erit
illa z p̄fecta iocūditas: cū corruptibile h̄ i-
duerit incorruptionem: z mortale h̄ indue-
rit immortalitē. Tūc erit p̄fecta iocūdi-
tas: tūc illa p̄fecta iubilatio: tūc laus sine
defectu: tūc amor sine scādalo: tūc fructus
sine timore: tūc vita sine morte. Quid h̄:
Nullū ne gaudiū: Si nullū gaudiū: nulla
iubilatio. Quō iubilate deo vniuersa fraz
Est plāe z h̄ gaudiū de spe future vite: gu-
statur hic vñ ibi satiemur. Sz necesse est vt
mlta p̄ferāt frumēta int̄ zizania. Sunt gra-
na inter paleā: est liliū inter spinas. Quid
enī audit ecclā: Sicut liliū in medio spinarū:
ita p̄mia mea in medio silarū. Nō

Alia fra
flecticia

dictū est in medio alienarum: s; in medio fi-
liarū. **O** dñe quō consolaris: quō confor-
tas: Quō terres: Quid est quō dicitis: Sic
liliū in medio spinarū: ita p̄ima mea i me-
dio filiarū: Quas dicit spinas: **I**pas filias
respondet. Spine sunt p̄pter mores suos:
filie p̄pter sacramēta mea. Utinā ergo in-
ter gemit⁹ alienarū gemeret: minus gemit-
retur. Ille est maior gemitus: qm̄ si inimi-
cus exprobrasset mihi: sustinuissem vtiq; :
Et si is qui oderat me sup me magna locu-
tus fuisset: absconderem me vtiq; ab eo .
Psalmi voces sūt: qui litteras nostras nō
uit sequi: qui nō nouit discat vt sequatur.
Si is qui oderat me sup me magna locut⁹
fuisset: absconderē me vtiq; ab eo. Tu vō
hō vnanimus dux meus ⁊ notus me⁹: qui
siml mecū dulces capiebas cibos. Quos
dulces cibos nobiscū capiūt: qui nobiscū
semp futuri nō sunt: Quos dulces cibos:
nisi gustate ⁊ videte q̄ dulcis est dñs: In-
ter illos necesse est vt gemamus. Sed q̄ se
sepatur⁹ est christian⁹: vt nō gemat inf sal-
sos fratres: Quo iturus est: Quid factur-
us: Solitudines petat: Sequunt scanda-
la. Sepaturus est se qui bñ pficit: vt nullū
omnino hoiez patiat. Quid si ⁊ ipm ante
q̄ pficeret nemo vellet pati: Si ergo qz p-
ficit nullū hoiez vult pati: eo ipso q̄ nō vult
aliquē hoiem pati cōuincit qd nō profece-
rit. Intendat caritas v̄ra: sustinētes inui-
cem (aut aplūs) in dilectōe: fatagentes ser-
uare vnitatē spūs in vinculo pacis. Sustine-
ntes inuicē: nō habes quō in te ali⁹ susti-
neat: **A**doro si nō est: Sed ecce non sit: eo
robustior es ad ceteros sustinēdos: q̄ iam
nō habes quō in te alij sustineāt. **N**ō sustine-
ris: sustine ceteros. Non possum inq̄s. Er-
go habes quō ⁊ in te alij sustineāt: Sustine-
tes inuicē in dilectione. Tu deserū res hu-
manas: ⁊ segregas te: vt nemo te videat:
Qui p̄deris: Tu ad hoc puenisses: si null⁹
tibi p̄fuisset: An qz veloces pedes tibi vi-
deris habuisse ad transeundū: p̄cisur⁹ est
pontem: Erhortor omēs: vox dei oēs hor-
tatur: sustinentes inuicē in dilectōe. **S**e-
parabo me inquit aliq̄s cū paucis bonis:
cū illis mihi bñ erit. Nam nulli p̄desse: im-
piū ⁊ crudele est: **N**ōne hoc docuit domi-
nus meus: **N**ō enī damnauit suum qui in-
teruertit quō accepit: s; qui nō erogauit. In-
telligat pena interuersoris ex pena pigri.
Serue nequā ⁊ piger ait dñs damnās: nō
ait interuertisti pecuniā meā: nō ait: **B**edi

tibi: ⁊ non mihi: quō dedi integrū reddidi-
sti: qz nō creuit: quia nō erogasti: inde inqt
te puniam. **A**uarus est de⁹ salutis nostre.
Ergo sepabo me inqt cum paucis bonis.
Quid mihi est rationē h̄re cū turbis: **B**ñ
pauci ipi boni: de quibus turbis sunt eliq̄ti:
Si tñ iam ipi pauci hoies boni: tñ bōa co-
gitatio hūana: laudabilē esse cū talibus qui
elegerunt vitam quietaz: remoti a strepitu
populari: a turbis inquietis: a magnis flucti-
bus seculi: tanq̄ in portu sunt. Jam q̄ ibi
gaudiū: **I**bi ubi iubilatio illa: q̄ p̄mittit: **N**ō
dum: s; adhuc gemitus: adhuc sollicitudo
tēptationū. **H**z enī aliūde ⁊ portus aditū.
Si nulla ex pte haberet: nulla in eum na-
uis intraret. **O**portet q̄ vt ex aliq̄ pte pa-
teat. Aliqñ aut p̄ eam pte q̄ patz vētus: ir-
ruit: ⁊ vbi scopuli nō sunt: naues semuicez
collise p̄fringāt. **U**bi q̄ securitas: si nec in
portu: **E**t tñ vtiq; feliciores in portu q̄ i
pelago: fatendū erat: cōcedenduz est: vtz
est: tñ si naues in portu bñ sibi amplient:
nō sibi collidant. Seruet ibi paritas eq̄li-
tatis: p̄stantia caritatis: ⁊ qm̄ forte ventus
ex illa pte q̄ patet eruent: sit ibi cauta gub-
natio. **N**ā qd dicturus est mihi q̄s talib⁹
locis forte p̄est: immo fuit fratrib⁹ in his q̄
monasteria dicunt: qd dicitur est: **L**autus
ero: nullū malum admittam. Quō nulluz
malū admittes: **N**ullū hoiem malū: nullū
frem malū intrantē admittur⁹ sum: cū pau-
cis bonis bñ mihi erit. **U**bi cognoscis: quez
forte vis excludere: **U**t cognoscas mal⁹ in-
tus p̄bādus est. Quō q̄ excludis intratu-
rum: q̄ postea p̄bādus est: ⁊ p̄bari nisi in-
trauerit nō pōt: **R**epelles oēs malos: **B**i-
cis enī ⁊ nosti inspicere: **O**ēs nudis cordi-
bus ad te veniunt: q̄ intraturi sunt: **I**pi se
nō nouerūt: **E**t dominus tu. **M**ulti enī sibi
p̄miserūt quō impleturi essent illā vitaz san-
ctam in cōc habentē oīa: vbi nemo dic ali-
qd sūū: quibus est vna aīa: ⁊ cor vnū i deuz:
nisi sunt in fornacez: ⁊ crepuerūt. Quō q̄
cognoscis eum q̄ sibi adhuc ignor⁹ ē: **E**x-
cludes malos fratres a cōuentu bonoruz:
Be corde tuo quisq̄s ista dicit: oēs malas
cogitationes si potes a te exclude: non in-
tret in cor tuū vel mala suggestio. **N**ō con-
sentio inq̄s: s; intrauit tñ vt suggereret. **N**ā
oēs munita corda habere volumus: vt ni-
bil intret quō male suggerat. **U**nde autē in-
tret quis nouit: **E**t pugnamus quotidie in
vno corde nostro: vnus hō i corde suo cū
turba luctat. **S**uggerit auaricia: suggerit

libido: suggerit voracitas: suggerit leticia
 ista popularis: omnia suggerunt: ab omib⁹
 se continet: omnibus respōdet: et ab omib⁹
 auerfat: difficile est vt nō ab aliq̄ feriatur.
 Ubi ergo securitas: Hic nusq̄: in ista vita
 nusq̄: in sola spe pmissorū dei. Ibi autē eū
 illuc puenerimus: pfecta securitas: cū clau
 dunt porte: et firmant vectes portarū hie
 rusalem: ibi vere plena iubilatio et magnū
 gaudiū. Nō autē ne securus laudes quā
 libet vitam: aut mortē ne laudes hoīez quē
 q̄. Hinc autē fallunt hoīez: vt vlt nō susci
 piant meliorem vitā: vel temere aggrediā
 tur: quis et eū laudare volūt: sic laudāt vt
 nō dicant mala q̄ mixta sunt: et qui vitupa
 re volūt tam inuido animo et puerfo vitupe
 rāt: vt claudūt oculos aduersus bōa: et so
 la mala que ibi vel sunt vel putant: exag
 gerēt. Inde fit vt vnaqueq̄ p fessione male
 laudata: id est nō caute laudata: cū inuita
 uerit hoīez laude sua: iueniāt illi qui illuc
 veniāt aliquos q̄les ibi esse nō credebant:
 et offensi a malis: resiliāt a bonis. Sēs disci
 plinam istā ad vitā vram conferte: et sic au
 dite vt viuatis. Laudat: vt generalit̄ dicā:
 ecclia dei: magni hoīez christiani: soli chri
 stiani: magna catholica: diligūt se oēs: im
 pendūt sibi quisq̄ qd̄ possunt: orationib⁹:
 ieiunijs: hymnis vacat p totū orbē fraz:
 vna consensione pacis laudat de⁹. Audit
 forte qui nescit: tacitū est de cōmixtis malis:
 venit laudem inuitatus: inuenit cōmixtos
 malos: qui nō illi p̄dicti sunt anq̄ veniret:
 offēdit a falsis xpianis: refugit a veri xpia
 nis. Rursus odiosi maledicti irruūt in vi
 tuperationē: Quales christiani: Qui christi
 ani: Auari: feneratorē. Nōne ipi sunt qui
 theatra et amphitheatra implēt p ludos: et
 p alia spectacula: q̄ implent ecclias p dies
 festos: Ebriosi: voraces: inuidi: insectato
 res alterutrū sunt tales: s̄ nō soli tales. Et
 iste vitupator ceco animo tacet bonos: et il
 le laudator incauto animo tacet malos. Si
 autē sic laudam⁹ in hoc tpe eccliam dei: quō
 laudant scripture dei: Ecce quō nūc dixi.
 Sicut lilii in medio spinarū: sic proxima
 mea in medio filiarū. Audit hō: p̄siderat:
 placet illi lilii: intrat: adheret lilio: tolerat
 spinas: merebit esse in laude: et in oscul spō
 si: qui dicit: Sicut lilii in medio spinarū:
 sic p̄xima mea in medio filiarū. Ita et i cle
 nctis. Laudatores clericorū intendunt ibi
 bonos mīstros: fideles dispensatores: om

nium toleratores: viscera sua impēdentes
 his quos volūt pficere: nō quērentes que
 sua sunt: s̄ q̄ Jesu christi laudant hec obli
 uiscunt: qz mixti sunt malis. Rursus q̄ re
 p̄hendunt auariciā clericorū: improbitates
 clericorū: lites clericorū appetētes res alle
 nas: ebriosos: voraces iactant: et tu inuide
 vitupas: et tu incaute laudas. Tu qui lau
 das: dic mixtos malos: tu qui vitupas: vi
 de ibi et bonos. Sic et in illa vita cōi fratru
 que ē in monasterio magni viri sc̄i: quoti
 die in hymnis: in orationib⁹: i laudib⁹ dei
 inde viuūt: cū lectione illis res ē. Laborāt
 manibus suis: inde se transigūt: nō auare
 aliqd̄ petunt: quicqd̄ eis infert a pijs fra
 tribus cum sufficientia et cū caritate vtun
 tur. Nemo sibi vsurpat aliqd̄ q̄ alī nō ha
 beat. Omēs se diligūt: oēs inuicē se susti
 nent. Laudat q̄ nescit qd̄ iterius agat: q̄ ne
 scit quō illo vento intrante etiam naues in
 portu collidūt. Intrat q̄si securitatem spe
 rans neminē quē toleret habiturus: inueit
 ibi fratres malos: qui mali inueniri nō pos
 sent: nisi admitterēt: et necesse est vt primo
 tolerant: ne forte corrigant: nec excludi fa
 cile possunt: nisi pus fuerint intolerati: et fit
 ip̄e intolerande patientie. Quis me que
 rebat: Ego putabaz qz caritas essz hic. Et
 paucorū boīm molestia irritatus: dum nō
 p̄seuerauerit implere qd̄ vouit: fit desertor
 tam sancti p̄positi: et reus voti nō redditi.
 Jam vō cum inde exierit: fit et ip̄e vitupa
 tor et maledic⁹: et dicit ea sola que quasi se
 pati nō potuisset asseuerat: et aliqui vera: sed
 vera mala malorū toleranda sunt ppter so
 cietatem bonorū. Bicit illi scriptura: Ele
 his qui p̄diderūt sustinētiā: et qd̄ ē ampli⁹
 ructat indignatōes malorū odorē: vñ abs
 terreat intraturos: qz ip̄e cum intrasset: p
 durare non potuit. Quales illi inuidi liti
 gatores neminez sustinentes avari: ille il
 lud ibi fecit: et ille illud ibi fecit. O male q̄
 re taces bonos: Quos tolerare non potui
 sti: iactas: q̄ te malū tolerauerit taces. Nō
 rito illud fratres carissimi magnificū in do
 mini euāgelio ex ore dñi: Buo i agro: vn⁹
 assumet: et vnus relinquet. Bue in molen
 dino: vna assumet: et vna relinquet. Buo
 in lecto: vnus assumet: et vnus relinquet.
 Qui sunt duo in agro: Qd̄ dicit aposto
 lus: Ego plantavi: apollo rigauit: s̄ deus
 incrementū dedit. Bei agricultura est: in
 agro laboramus. Buo in agro clerici sūt:
 EE 4

vnus assumetur et vnus relinquetur: assumetur bonus: relinquetur malus. In molendino due ad plebes retulit. Quare in molendino: Quia deuincte seculo circuitu rerum temporalium tanquam mola detinentur: et inde vna assumetur: et vna relinquetur. Que inde assumetur: Faciens opera bona: attendens indigentiam fuorum dei: indigentiam pauperum: in confessione fidelis: in leticia spei certa: vigilans ad deum: nulli impetans mala: diligens quantum potest: non solum amicos: sed etiam inimicos: preter uxorem suam non sciens aliquam: preter maritum suum non sciens aliquam. Assumetur et de molendino: que autem aliter fuerit relinquetur. Alij autem dicunt quietem volumus: neminem volumus pati: remouemus nos a turbis: bene erit nobis in quadam securitate. Si quietem queris: quasi lectum queris: vt sine aliqua sollicitudine requiescas: et inde vnus assumetur: et vnus relinquetur. Nemo vos fallat frasi non vultis falli: et vultis amare. Fratres scitote omnes professionem in ecclesia habere fictos. Non dixi omnem hominem esse fictum: sed omnem professionem habere fictas personas. Sunt christiani mali: sed sunt et boni. Quasi plures malos vides qui a palea sunt: et te ad grana puenire non permittunt. Sunt ibi et grana: accede: tempta: excute: adhibe oris iudicium. Inuenis sanctimonialia indisciplinata: nunquam ideo sanctimonium reprehendum est: Adulte non stant in domibus suis: circueunt domos alienas: curiose agentes: loquentes quam non oportet: superbe: linguatae: ebriose. Et si virgines sunt: quid prodest integra caro: mente corrupta: Adulterium est humile coniugium: quam superba virginitas. Si enim nuberet: non haberet nomen unde extolleretur: et haberet frenum quo regeretur. Sed nunquam propter virgines malas damnaturi sumus et sanctas et corpore et spiritu: Aut propter istas laudabiles etiam illas improbandas laudare cogemur: Undique vnus assumetur: et vnus relinquetur. Ergo fratres finiamus psalmum: quia planus est. Seruite domino in iocunditate. Vos alloquitur quicquid in caritate omnia toleratis: et spe gaudetis. Seruite domino: non in amaritudine murmuratis: sed in iocunditate dilectionis. **Intrate in conspectu eius: in exultatione.** Facile est exultare foris: in conspectu dei exulta. Non valde lingua exultet: sed conscientia exultet. Intra-

Alia lra Introire

te in conspectu eius in exultatione. **Scitote quoniam dominus ipse est deus.** Quis nescit quoniam dominus ipse est deus? Sed de domino dicit quem non putabant homines deum. Scitote quoniam dominus ipse est deus. Dominus ille non vobis vilescat: quem crucifixistis: flagellastis: sputis illinistis: spinis coronastis: veste ignominiosa vestistis: in ligno suspendistis: clauis confixistis: lancea percussistis: custodes ad sepulchrum posuistis: **Ipe est deus: Scitote quoniam dominus ipse est deus.** **Ipe fecit nos: et non ipsi nos.** Ipse fecit nos: Omnia pro ipso facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Quid est quod exultatis? Quid est quod supbitis? Alius vos fecit: et qui vos fecit: ipse a vobis patitur. Sed vos sic vos iactatis et gloriamini et extollit: quasi a vobis facti sitis. Bonus est vobis vt qui fecit vos: proficiat vos. Ipse fecit nos: et non ipsi nos. Non debemus supbitre: totum bonum quod habemus: ab artifice nostro habemus. Quod si nobis fecimus inde damnatur: quod in nobis ille fecit inde coronatur: **Ipe fecit nos: et non ipsi nos.** **Populus eius: et oues pascue eius.** Oues et ouis. Ipse oues vna ouis. et quam amatissimum nostri pastores habemus: dimisit nonagintanouem: descendit querere vnam: reportat in humeris suis redemptam sanguine suo. securus mortuus est pastor pro oue: qui resurgens possidet ouem. Nos autem populus eius: et oues pascue eius. **Intrate portas eius in confessione.** In portis intus est. A confessione incipite: inde psalmum in confessione ibi iubilate. Confitemini vos: non factos a vobis: laudate eum a quo facti estis. Ab illo sit bonum tuum: a quo recedens fecisti malum tuum. **Intrate portas eius in confessione.** Intret grex in portas: non foris remaneat ad lupos. Et quomodo intret? In confessione. Porta: id est initium confessio tibi sit. Vnde in alio psalmo dicit: **Incipite domine in confessione.** Quod illic dicit: incipite: hoc appellauit hic portas. **Intrate portas eius in confessione.** Et quod cum iam intrauerimus: non confitebimur: Semp confitere: semp habes quod confitearis. Difficile est in hac vita: vt sic homo mutetur: vt nihil inueniat in eo quod reprehendatur. Opus est vt tu te reprehendas: ne ille reprehendat qui damnaturus est. Ergo et cum intraueris in atria confitere. Quia non erit confessio peccatorum: In illa requie-

Alia lra non habet

in illis...
 Scitote quoniam dominus ipse est deus.
 Quis nescit quoniam dominus ipse est deus?
 Sed de domino dicit quem non putabant homines deum.
 Scitote quoniam dominus ipse est deus.
 Dominus ille non vobis vilescat: quem crucifixistis:
 flagellastis: sputis illinistis: spinis coronastis:
 veste ignominiosa vestistis: in ligno suspendistis:
 clauis confixistis: lancea percussistis: custodes ad
 sepulchrum posuistis:
Ipe est deus: Scitote quoniam dominus ipse est deus.
Ipe fecit nos: et non ipsi nos. Ipse fecit nos:
 Omnia pro ipso facta sunt: et sine ipso factum est
 nihil. Quid est quod exultatis? Quid est quod
 supbitis? Alius vos fecit: et qui vos fecit: ipse a
 vobis patitur. Sed vos sic vos iactatis et gloriamini
 et extollit: quasi a vobis facti sitis. Bonus est vobis
 vt qui fecit vos: proficiat vos. Ipse fecit nos: et non
 ipsi nos. Non debemus supbitre: totum bonum quod
 habemus: ab artifice nostro habemus. Quod si nobis
 fecimus inde damnatur: quod in nobis ille fecit inde
 coronatur: **Ipe fecit nos: et non ipsi nos.**
Populus eius: et oues pascue eius. Oues et ouis.
 Ipse oues vna ouis. et quam amatissimum nostri
 pastores habemus: dimisit nonagintanouem: descendit
 querere vnam: reportat in humeris suis redemptam
 sanguine suo. securus mortuus est pastor pro oue: qui
 resurgens possidet ouem. Nos autem populus eius: et
 oues pascue eius. **Intrate portas eius in confessione.**
 In portis intus est. A confessione incipite: inde
 psalmum in confessione ibi iubilate. Confitemini vos:
 non factos a vobis: laudate eum a quo facti estis.
 Ab illo sit bonum tuum: a quo recedens fecisti malum
 tuum. **Intrate portas eius in confessione.** Intret
 grex in portas: non foris remaneat ad lupos. Et
 quomodo intret? In confessione. Porta: id est
 initium confessio tibi sit. Vnde in alio psalmo dicit:
Incipite domine in confessione. Quod illic dicit:
 incipite: hoc appellauit hic portas. **Intrate portas
 eius in confessione.** Et quod cum iam intrauerimus:
 non confitebimur: Semp confitere: semp habes quod
 confitearis. Difficile est in hac vita: vt sic homo
 mutetur: vt nihil inueniat in eo quod reprehendatur.
 Opus est vt tu te reprehendas: ne ille reprehendat
 qui damnaturus est. Ergo et cum intraueris in atria
 confitere. Quia non erit confessio peccatorum: In illa
 requie-

Psalmus

C

in illa equitate angelorum. Sed videte quid dixerunt: non erit confessio peccatorum. Non dixi: non erit confessio: erit enim confessio laudis. Semp confiteberis illum deus: te creaturam: illi protectores: te protectum. In illo quodammodo absconditus eris: sicut dictum est: Abscondes eos in abscondito vultus tui. **In atria eius in hymnis confessionum confitemini ei.** In portis confitemini: et in atria cum intraueritis confitemini in hymnis. Hymni laudes sunt. Quando intras te reprehende: cum intraueris illum lauda. **Aperite mihi portas iusticie:** dicit in alio psalmo: ingrediens in eas confitear domio. **Numquid dixit:** cum ingressus fuero iam non confitebor: **Etiam ingressus confitebitur.** Que enim peccata confitebatur dominus noster Iesus christus quando ait: **Confiteor tibi pater domine celi et terre: illum laudans confitebamur se accusans.**

Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus. Nolite putare quia deficitis in laudando. Laudatio vestra quasi maledictio erit. Quantum laudatis: tantum vires acquiris: et tibi dulcescit que laudat. **Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus. In eternum misericordia eius.** Non enim cum te liberauerit desinet esse misericors: et ut protegat semp in eternam vitam misericordia eius est. **In eternum ergo misericordia eius. Et usque in generationem et generatione veritas eius.** Aut omnem generationem accipe quod dictum est in generationem et generationem: aut in duabus generationibus: unam terrenam: alteram celestem. **Hic est generatio una que parit mortales: altera que parit eternos.** **Veritas eius et hic est et ibi.** Noli putare quia hic non est veritas eius. Si non hic esset veritas eius: non diceret in alio psalmo: **Veritas de terra orta est.** **Rec ipse veritas diceret.** **Ecce ego vobiscum sum usque in consummationem seculi.**

Explicit Tractatus de ps. XCIX.

Incipit Tractatus de ps. C.

Expositio psalmi.

Psalms iste centesimus quod habet in primo versu: hoc in toto corpe eius querere debemus.

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Nemo sibi ad impunitatem blandiat de misericordia dei: quia est iudicium. Et nemo i

melius commutatus exhorreat iudicium dei: quia precedit misericordia dei. Homines enim quando iudicant aliquando victi misericordia faciunt contra iusticiam: et videtur in eis esse misericordia: et non esse iudicium: aliquando vero rigidum volentes tenere iudicium perdunt misericordiam. **Deus autem nec in bonitate misericordie perdit iudicij severitatem: nec in iudicando cum severitate amittit misericordie bonitatem.** **Ecce si temporibus distinguamus hec duo: misericordiam et iudicium.** **Fortem enim non sine causa ipso ordine posita sunt: ut non diceret iudicium et misericordiam: sed misericordiam et iudicium.** **Si ergo per tempora distinguamus hec duo: forte inuenimus modo tempus esse misericordie: futurum autem tempus iudicij.** **Quomodo est primo tempus misericordie: primo in deo considerat: ut et tu quantum ipse tibi donavit imiteris patrem.** **Neque enim arroganter dicimus patrem nostrum nos debere imitari: quando quidem dominus ipse vnicus dei filius ad hoc nos hortatur dicens: Estote sicut pater vestri celestis: Cum diceret: Diligite inimicos vestros: orate pro eis qui vos persequunt: ut sitis inquit filij patris vestri qui in celis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos.** **Ecce misericordia.** **Quando vides iustos et iniquos eundem solem intueri: eandem lucem capere: eosdem fontes bibere: eadem pluuiam saginari: ipsam fructibus terre repleri: similiter aerem istum ducere: bre equaliter bona mundi: noli putare iniustus esse deus qui dat ista equaliter iustis et iniustus: Misericordie tempus est: non dux iudicij.** **Nisi enim primo deus per misericordiam parceret: non inueniret quis per iudicium coronaret.** **Est ergo misericordie tempus: quoniam patientia dei ad penitentiam adducit peccatores.** **Audi apostolum dicentem: utrumque tempus: et distigue et tu.** **Existimas autem inquit o homo qui iudicas eos qui faciunt ea et eadem agis: quoniam tu effugies iudicium dei: Intendite: videbat enim se. Sed cuius dicit: Non enim vni homini dicit: si generi humano talia dicebat se committere multa mala quotidie: et tamen vivere nihil mali sibi contingere: et putabat aut dormire deus: aut res humanas non attendere: aut amare facta hominum mala: tollit istam cogitationem de corde: sed bene intelligentibus.** **Quid ergo ait: Existimas o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea: quoniam tu effugies iudicium**

illa fra non habet tili